

Biologische landbouw in Turkije

De kinderschoenen moeten uit

Turkije is nog niet het beloofde land als het gaat om biologische landbouw. Land- en tuinbouwbedrijven zijn veelal in handen van families en de behoefte om biologisch te produceren is vanwege de beperkte vraag nog niet erg groot. In 2006 telde het land ruim 10.000 biologische bedrijven en ongeveer 4000 bevonden zich in de overgangsfase. Beperkte uitvoermogelijkheden en gebrek aan kennis zijn factoren die biologische landbouw nog in de kinderschoenen doen staan. Toch zijn er mogelijkheden al was het maar alleen al omdat de Turken van huis uit niet gewend zijn met synthetische en andere chemische middelen te werken.

Turkije kent zeer verschillende klimaatszones. Aan de noordzijde langs de Zwarte Zee heerst een gematigd zeeklimaat met meer dan 2000 millimeter neerslag per jaar. Aan de westkant langs de Egeïsche Zee en in het zuiden langs de Middellandse Zee heerst een mediterraan tot subtropisch klimaat met zeer warme zomers en koele winters. Het merendeel van de bevolking en ook de land- en tuinbouw is in die kustzones gevestigd. Hier wordt veel groente en fruit geteeld. Ongeveer 75% van het Turkse land ligt op een hoogte boven 1000 meter. Grote delen van dit Anatolische hoogland kennen een landklimaat met gortdroge en hete zomers en lange, ijsskoude winters. Het hoogland is de graanshuur van Turkije. Kas- en tuinbouw komt met name aan de zuidkust voor, in de regio Antalya. Nieuwe kascomplexen zijn in opkomst in het westen van het land

waar geothermale waterbronnen zorgen voor een goedkope wijze van verwarming waardoor winterteelt mogelijk is. De voedselverwerkende industrie is vooral in het Westen van het land gevestigd rondom Istanbul en de Noordwesthoek van Anatolië. Het merendeel van het verwerkte voedsel wordt in glas en blik verpakt.

Het aandeel diepvries is nog klein, maar stijgend. Het merendeel van de land- en tuinbouwbedrijven is zeer kleinschalig. Het zijn familiebedrijven met een relatief laag input niveau. Arbeid wordt meestal door familieleden geleverd. Daarnaast is er een groot aanbod van relatief goedkope arbeidskrachten. Door de grote economische groei van de laatste 5 jaar vertonen de lonen een stijgende lijn.

Biologisch

Officieel zijn er in Turkije maar weinig biologische land- en tuinbouwbedrijven. De eerste biologische bedrijven waren gevestigd in de regio Izmir aan de Egeïsche zee en produceerden gedroogde vruchten en geconcentreerd vruchtensap. Zij deden dit op basis van contracten met buitenlandse afnemers. In Izmir bevindt zich namelijk een belangrijke exporthaven. In 2006 telde Turkije ruim 10.000 bedrijven geregistreerd en waren ongeveer 4000 duizend bedrijven in de overgangsfase. Deze bedrijven bevinden zich vooral in het westen van het land (Izmir, Aydin en Bursa). Daarnaast zijn andere belangrijke bieden voor biologische productie: Malatya, Sanliurfa, Hatay, Kütahya, Isparta, Rize and Afyon.

De biologische productie vindt plaats op ongeveer 200.000 hectare en bedraagt momenteel rond de 430.000 ton. Het aandeel biologisch in de totale productie bedraagt circa 0,5%. Het aantal verschillende

producten ligt op iets meer dan 200. De laatste jaren is biologisch geproduceerde katoen het belangrijkste product geworden met 55.000 ton per jaar. Dit product wordt voornamelijk in Turkije zelf verwerkt. Daarnaast zijn de belangrijkste biologische producten: appels (50.000 ton), tarwe (43.000 ton), tomaten (21.000 ton), olijven (12.000 ton) en linzen (10.000 ton). Het grootste deel -meer dan 95%- van de biologische groenten- en fruitproductie wordt geëxporteerd naar 32 landen, met name binnen de EU. De belangrijkste exportbestemmingen zijn Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Duitsland, Italië en Denemarken.

De binnenlandse markt voor biologische producten is door de hogere prijzen beperkt tot de grote steden. Het prijsniveau van biologische producten ligt 30 tot 50% hoger dan van conventionele producten. Ook is het bewustzijn van de Turkse consument over het verschil tussen biologische en conventionele producten nog laag. De eerste winkel met biologische producten heet Cityfarm. Cityfarm heeft momenteel vier winkels in Istanbul. Bugday, de Turkse vereniging voor stimulering van biologische landbouw heeft met succes in een aantal Turkse steden een markt voor lokaal geproduceerde, veelal biologische groenten en fruit opgericht.

Het aandeel biologisch in de veeteeltsector is heel klein. Op dit moment is er één zuivelfabriek die biologische melk produceert. De dagproductie bedraagt circa 50 ton. Het aantal boerenbedrijven dat biologisch vlees produceert ligt rond de twintig. Het belangrijkste biologische dierlijke product zijn eieren met een jaarproductie van circa 40.000 ton. Daarnaast is biologische honing uit ruim 15.000 bijenkorven een belangrijk dierlijk product.

Wet- en regelgeving

Turkije kent sinds 1994 regelgeving op het gebied van de biologische landbouw. De meest recente wet dateert uit 2004. Momenteel vindt harmonisatie met de EU wetgeving plaats die waarschijnlijk in 2009 van kracht zal worden. De huidige wet bepaalt onder andere dat een producent alleen gecertificeerd kan worden als hij ook het landeigendom bezit. Boeren die telen op staatsgrond, en dat komt uit op circa 50% van het totale areaal landbouwgrond, kunnen niet gecertificeerd worden. Voor de producten die worden geëxporteerd worden de regels voor productie vastgelegd door de afnemende partij in het buitenland.

Certificering vindt plaats door bedrijven die door het Turkse Ministerie van Landbouw en Plattelandszaken worden aangewezen. Op dit moment zijn er vijf buitenlandse en twee Turkse bedrijven actief, waaronder het Nederlandse bedrijf Skal. In veel gebieden van Turkije worden in de land- en tuinbouw traditioneel geen synthetische bestrijdingsmiddelen en meststoffen gebruikt. Deze gebieden bieden een groot potentieel voor biologische productie. Deze bedrijven ontbreekt het echter aan kennis en middelen voor certificering. Ook het gebrek aan organisatie van telers in bijvoorbeeld een gezamenlijke marketingorganisatie vormt een grote belemmering voor de groei van deze sector.

Diksap

Turkse handelsbedrijven exporteren met name appelsap, rozijnen, hazelnoten, bevroren groenten, kikkererwten, tomatenpuree en ingeblikte kersen naar Nederland. Deze producten komen veelal gedroogd of ingevroren naar ons land. De hoeveelheid bedraagt ruim

Bevroren groente, een Turks exportproduct.

3000 ton met een importwaarde van 3 miljoen euro. De handelsbedrijven zien ook mogelijkheden voor de export van andere biologische producten zoals broccoli, nectarines, citrusvruchten en verse groenten. Deze worden echter op dit moment nog nauwelijks aangevoerd. Een bekend biologisch product uit Turkije op de Nederlandse markt is 'Diksap'. Dit wordt door een Nederlands-Turkse joint venture in de omgeving van Denizli in West-Turkije geproduceerd door zo'n 1000 lokale appelboeren. De handel wordt belemmerd door een aantal factoren. Zowel Nederlandse als Turkse handelsbedrijven noemen als belangrijke belemmering de hoge importheffingen. Dit geldt niet alleen voor de Turkse export naar Nederland, maar ook voor de export van biologische producten uit Nederland naar Turkije. Turkije heeft weliswaar een handelsunie met de Europese Unie, maar landbouwproducten zijn daarvan uitgesloten. Een ander probleem vormt het voorkomen van mycotoxinen door vaak gebrekkige bewaar- en droogtechnieken na de oogst. De handel tussen beide landen wordt gekenmerkt door langjarige contacten tussen Nederlandse en Turkse bedrijven.

Carla Konsten
LNV-Raad Turkije

Ontwikkeling biologische landbouw Turkije

Jaar	Areaal in hectares	Aantal biologische bedrijven	Aantal productsoorten
1990	1037	313	8
1992	6077	1780	23
1994	5196	1600	20
1996	15250	4035	37
1998	24042	8199	65
2000	59649	13187	95
2002	89827	12428	150
2004	209573	12806	174
2006	192789	14256	210

Source: The Turkish Ministry of Agriculture and Rural Affairs